

Udviklingen i centrale økonomiske indikatorer

Sammenfatning

Gennemgangen af de seneste indikatorer for de økonomiske aktivitet tegner et lidt lysere billede af den økonomisk aktivitet i 2004 end i 2003.

Væksten i de løbende skatteindbetalinger aftog i løbet af 2003, men de foreløbige tal for de første tre kvartaler i 2004 viser at væksten i skattebetalingerne nu igen er stigende.

Rejeværdiindekset, som er en opgørelse af den samlede eksportværdi af rejer, udviste et fald på 8,3 pct. fra 2002 til 2003. Realværdien af rejeeksporten er således på det laveste niveau i mange år.

Detailomsætningsindekset, som er et mål for detailomsætningen, faldt marginalt med 0,5 pct. fra 2002 til 2003. Dette fald er afløst af pæne stigninger i 1. halvår af 2004, hvor detailomsætningen er steget med ca. 4 procent.

Antallet af ledige er faldet i første halvår af 2004. I forhold til samme periode i 2003 er ledigheden faldet med ca. 100 personer, således at ledighedsprocenten nu er faldet til 7,5 procent.

I 2003 var der et betydelig fald i importen fra udlandet, ligesom eksporten faldt. Tallene for 1.halvår af 2004 viser et betydeligt fald i eksporten, men samtidig en markant stigning i importen i forhold til samme periode i 2003. Fortsætter den negative udvikling i eksporten er der risiko for, at den økonomiske aktivitet vil blive hæmmet.

Indholdsfortegnelse

	Sammenfatning	1
	Indholdsfortegnelse	2
Kapitel 1	Indledning	3
Kapitel 2	Automatiske stabilisatorer	4
Figur 1	Glidende gennemsnit for årlige vækstrater i skattebetalinger fra personer samt vækstrater i Bruttonationalproduktet fra juni 1992 til marts 2003.	4
Kapitel 3	Konjunkturindikatorer	5
	Skatteindbetalinger	5
Figur 2	Glidende gennemsnit for vækstrater i skatteindbetalinger i perioden fra juni 1992 til og med august 2004	5
	Indeks over værdien af eksporten af rejer (rejeværdiindeks)	6
Figur 3	Udvikling i eksportværdien af grønlandske rejer, faste priser. 1995-2003	6
	Detailomsætningsindekset	6
Figur 4	Udviklingen i det gennemsnitlige årlige detailomsætningsindeks. 1997-2003 ..	7
Tabel 1	Udviklingen i detailomsætningsindekset opgjort på kvartaler. 1.kv. 1997-2.kv. 2004	7
	Ledighed	8
Figur 5	Udviklingen i antallet af medio ledige personer 1998-2004, 1. halvår	8
Figur 6	Udvikling i ledigheden i procent. Berørt af ledighed 1998-2004, 1. halvår	8
	Udenrigshandel	9
Figur 7	Eksporten i faste priser. 1995-2003	9
Tabel 2	Indeks over eksportværdien fordelt på udvalgte varegrupper. 1997-2003	10
Figur 8	Importen i faste priser. 1995-2003	10
Tabel 3	Indeks over importværdien fordelt på udvalgte varer. 1997-2003	10
Figur 9	Udviklingen i den grønlandske handelsbalance. 1995-2003	11
	Forbrug	11
Figur 10	Udviklingen i udvalgte langvarige forbrugsgoder i faste priser. 1990-2003	12
Figur 11	Udviklingen i udvalgte mellemlange forbrugsgoder i faste priser. 1990-2003 ..	12
	Forbrugerprisindekset	13
Tabel 4	Udviklingen i forbrugerprisindekset, fra juli 1998 til juli 2004	13
Figur 12	Årlige procentvise ændringer i forbrugerprisindekset (inflationsraten) i Grønland og Danmark fra januar 1992 til juli 2004	14
	Indeks over bygge- og anlægsomkostninger	14
Tabel 5	Indeks over bygge- og anlægsomkostninger fra juli 1998 til juli 2004	14
Figur 13	Årlige vækstrater i byggeomkostningerne. 1994-2004	14
Kapitel 4	Metode	15

---

1. Indledning

Serien af publikationer om *Konjunktur* udgives af Grønlands Statistik to gange årligt. Formålet er at belyse udviklingen i landets økonomi ud fra en række centrale økonomiske indikatorer.

- Hvad er en konjunktur?* En konjunktur er en betegnelse for den økonomiske aktivitet i samfundet. I et tilfælde, hvor der er et økonomisk opsving, er der tale om en højkonjunktur. Hvis det modsatte gør sig gældende, og økonomien befinder sig i en afmatningsperiode, er der tale om en lavkonjunktur.
- Konsekvenser af lav økonomisk aktivitet* Faldende økonomisk aktivitet medfører samfundsøkonomiske tab. Det kan være i form af bl.a. stigende arbejdsløshed, konkurser og aftagende vækstrater i produktionen. Typisk falder investeringerne, fordi der er stigende usikkerhed om de fremtidige indtægter både hos virksomheder og forbrugere. Ved at studere konjunkturerne opnås derfor en bedre mulighed for eksempelvis virksomhederne når det gælder beslutninger om fremtidige investeringer og ansættelser. Desuden kan statistikkerne bruges i forhold til beslutninger om økonomiske justeringer, der kan afbøde økonomiske tilbageslag. Der er dog uenighed blandt forskellige økonomiske skoler om, dels hvorvidt man bør føre en konjunkturudjævrende politik, og dels om det overhovedet er muligt.
- Indikatorerne* I denne publikation præsenteres en række konjunkturindikatorer, som har til formål at tegne et nuanceret billede af den økonomiske udvikling her i landet. Nedenstående prioritering afspejler alene Grønlands Statistiks vurdering af vigtigheden af de enkelte indikatorer i forklaringen af de økonomiske bevægelser. Læseren bør være opmærksom på, at ingen af indikatorerne kan tolkes individuelt, men bør vurderes samlet. Følgende udvalgte indikatorer vil blive behandlet i denne publikation:
- Månedlige indbetalinger af skatter
  - Rejeværdiindekset
  - Detailomsætningsindekset
  - Ledighed
  - Udenrigshandel
  - Forbrug
  - Forbrugerprisindekset
  - Indeks over bygge- og anlægsomkostninger
- Data og metode* For de underliggende data, som tidligere er publiceret i Grønlands Statistiks specialpublikationer, er såvel datagrundlag som metode beskrevet indgående. I det omfang, hvor værdien er angivet i faste priser, er tallene deflateret med udgangspunkt i forbrugerprisindekset. Der henvises i øvrigt til metodeafsnittet der er placeret sidst i denne publikation.

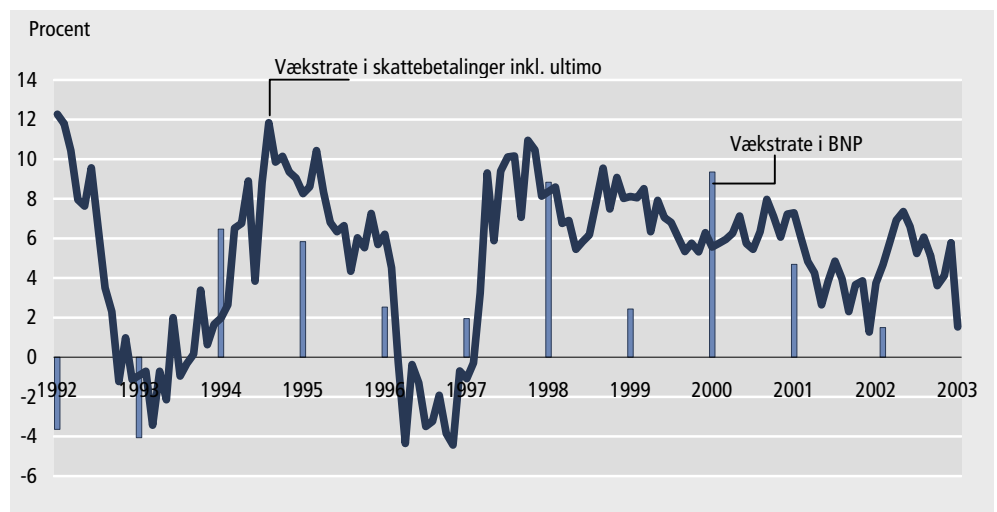
2. Automatiske stabilisatorer

I perioder med høj økonomisk aktivitet er der oftest lav ledighed. Samtidig oplever det offentlige øgede indtægter fra såvel direkte som indirekte skatter. I perioder med økonomisk lavkonjunktur stiger arbejdsløsheden til gengæld, bl.a. fordi forbruget er lavere og der investeres mindre. Den stigende arbejdsløshed betyder, at det offentlige oplever større udgifter til overførselsindkomster. Derimod får det offentlige igen øgede indtægter fra bl.a. skatter, når den økonomiske aktivitet igen stiger.

Udligning af konjunkturudsving

De øgede skattebetalinger i opgangstider er med til at begrænse den stigende private mulighed for forbrug, mens øgede overførselsindkomster i tider med ringe økonomisk aktivitet, er med til at opretholde det private forbrug. Disse effekter kaldes for de **automatiske stabilisatorer**, fordi de er med til at mindske udsvinget i en konjunktur bølge.

Figur 1. Glidende gennemsnit for årlige vækstrater i skattebetalinger fra personer samt vækstrater i Bruttonationalproduktet fra juni 1992 til marts 2003

BNP og skattebetalinger

Figur 1 viser udviklingen i vækstraterne i Bruttonationalproduktet (BNP) og skattebetalinger fra personer inkl. ultimo betalinger i Grønland. Bemærk den tætte sammenhæng mellem vækstraten i skattebetalinger og vækstraten i BNP. Figuren angiver de årlige vækstrater.

F.eks. er vækstraten for skatteindbetalingerne i december 1995 udregnet som forskellen mellem skatteindbetalingerne for december 1995 og 1994 i forhold til niveauet for skatteindbetalingen december 1994. Figuren illustrerer på den måde en udvikling i de automatiske stabilisatorer. Se metodeafsnittet sidst i publikationen for en detaljeret beskrivelse.

De økonomiske udsving indsnævret

Af figuren fremgår det, at der i perioden fra 1992 til 1993 har været en lavkonjunktur, hvor væksten i skatteindbetalingerne var negativ. I den følgende periode fra 1993-1996 ses det, at der er et økonomisk opsving. Her er der voksende skatteindbetalinger, som er med til at begrænse mulighederne for forbrug under højkonjunktoren. Derefter gælder det modsatte fra 1996 til 1997. Set over hele det undersøgte tidsrum fra 1992 til 2003 ses det, at der er en konjunktur bølge, som varierer med nogle års mellemrum, mens de økonomiske udsving i perioden 1998-2003 synes at være aftaget.

3. Konjunkturindikatorer

Skatteindbetalinger

I afsnittet om *automatiske stabilisatorer*, fremgår det, at skatteindbetalingerne er en vigtig indikator for konjunkturerne. I nedenstående figur 2 vises udviklingen i vækstraten i skatteindbetalinger fra personer, henholdsvis med og uden skatteafregninger efter årets udgang, i perioden fra juni 1992 til august 2004.

Figur 2. Glidende gennemsnit for vækstrater i skatteindbetalinger i perioden fra juni 1992 til og med august 2004

Skattebetalinger "ultimo" fremkommer ved at tillægge de månedlige skattebetalinger en andel af de betalinger, som vedrører året, men først indbetales efter udgangen af året. Betalingerne efter årets udgang fordeles ligeligt på de 12 måneder.

Beregning af vækstrate inkl. "ultimo"

Vækstraten i skatteindbetalinger ultimo beregnes med udgangspunkt i et glidende gennemsnit over 12 måneder. Eksempelvis er værdien af skatteindbetalingerne for juni 1996 summen af betalingerne i perioden fra januar 1996 til og med december 1996, delt med årets måneder. Vækstraten for juni 1996 er således beregnet i forhold til værdien for juni 1995, udregnet på tilsvarende vis, dvs. på baggrund af skatteindbetalingerne i perioden fra januar 1995 til og med december 1995.

Beregning af vækstrate ekskl. "ultimo"

Vækstraten baseret på skatteindbetalingerne ekskl. ultimo betalinger er beregnet på samme vis. Forskellen er, at betalinger efter årets udgang i de enkelte år ikke medregnet. Forskellen mellem vækstraterne i figur 2 kan henføres til denne forskel i beregningsmetode.

Sæsonudjævning

For 2004 er der endnu ikke foretaget beregninger ultimo året. Desuden skal det bemærkes, at anvendelsen af det glidende gennemsnit over 12 måneder har en vis sæsonudjævnet effekt. Da indbetalinger af skatter kan variere ganske meget på grund af sæsonbetinget aktivitet, giver en sæsonkorrigeret tidsserie et mere korrekt billede af konjunkturbevægelserne i samfundet.

Det fremgår af figur 2, at der i begyndelsen af 1990'erne har været ganske store variationer i vækstraten i skatteindbetalinger. Efter 1997 er der tale om en mere stabil udvikling for begge grafer i figuren.

Negativ og faldende i vækstrate i skattebetalinger ekskl. ultimo betalinger i 2003

I begyndelsen af 2001 sker der et fald i vækstraten i skattebetalinger ekskl. ultimo fra 4,4 pct. i juni 2001 til 1,7 pct. i oktober 2001. Dog er der igen tale om en stigning i vækstraten for skatteindbetalinger ekskl. ultimobetalinger fra november 2001 og i 2002 lå skatteindbetalingerne inkl. ultimoafregninger 5,8 procent højere end i 2001. Det tyder således på, at der i løbet af 2001 har været en mindre opbremsning af den økonomiske aktivitet i samfundet og at endnu en opbremsning finder sted i 2003.

...men igen stigende skattebetalinger i 2004

I perioden august 2003/august 2004 er de løbende skatteindbetalinger stedet med ca. 2,4 procent i forhold til samme periode året før, hvilket også kan aflæses i figur 2.

Indeks over værdien af eksporten af rejer (rejeværdiindeks)

Vigtig indtægtskilde

Fiskeriet af rejer er en meget vigtig indtægtskilde for samfundet. En ændring i rejerens salgsværdi eller en reducere af den mængde, der eksporteres, har således betydelige konsekvenser for den indenlandske økonomiske udvikling. Derfor anvendes salgsprisen for rejer og den eksporterede mængde som en af indikatorerne for udviklingen i konjunkturerne.

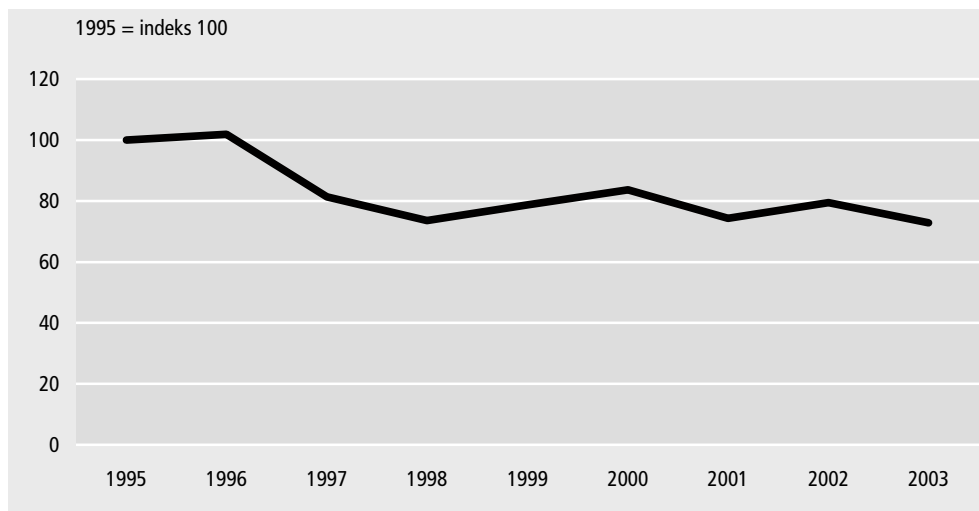
Data

Rejeværdiindekset er udregnet på baggrund af oplysningerne om eksport af rejer i statistikken over Grønlands udenrigshandel.

Fald i indekset på 8,3 procent i 2003

Fra 1995 til 1996 var der en mindre stigning i eksportværdien af rejer – fra indeks 100 til 101,9. I den følgende periode fra 1996 til 1998 faldt indekset til indeks 73,6. Fra 1998 til 2000 er indekset steget med 13,6 procent til indeks 83,6. I løbet af 2001 faldt rejeværdiindekset til indeks 74,3 men steg igen i 2002 til indeks 79,4. Fra 2002 til 2003 er der derimod sket et fald i den samlede eksportværdi af rejer på 8,3 procent således at indekset i 2003 er 72,9. Realværdien af rejeeksporten er dermed på det laveste niveau i mange år.

Figur 3. Udvikling i eksportværdien af grønlandske rejer, faste priser. 1995-2003

Detailomsætningsindekset

Indikator for det private forbrug

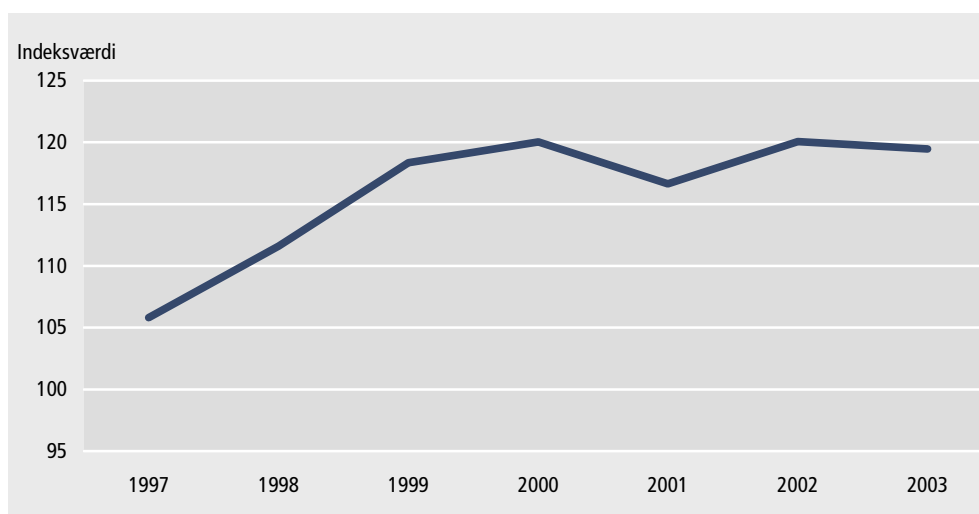
Detailomsætningsindekset har til formål at belyse udviklingen i den grønlandske detailomsætning. Detailomsætningsindekset kan betragtes som en indikator for udviklingen i det private forbrug og dermed som en vigtig indikator i forhold til udviklingen i konjunkturerne.

Fordele og ulemper

Fordelen ved at anvende omsætningen i detailledet som en konjunkturindikator er, at der – i modsætning til fx de varer, der importeres til landet – kun medregnes egentlig ”handel over disken”, mens størrelsen af importen er baseret på en forventning til

bl.a. det kommende forbrug. Tallene bør dog tages med et vist forbehold, idet indekset kun er baseret på oplysninger fra en del af detailhandlen.

Figur 4. **Udviklingen i det gennemsnitlige årlige detailomsætningsindeks. 1997-2003**

Anm. Indekset er baseret på deflaterede omsætningstal.

Fald i detailomsætningsindekset i 2001

Figur 4 viser udviklingen i detailomsætningsindekset, som er beregnet på baggrund af gennemsnitlige kvartalsindeks for det enkelte år. Af figuren fremgår det, at detailomsætningsindekset fra 1997 (indeks 105,8) har været stigende frem til 2000 (indeks 120,0). I perioden fra 1999 til 2000 var der tale om en aftagende vækstrate, hvorimod der i perioden fra 2000 til 2001 kan konstateres et fald i detailomsætningsindekset på ca. 2,8 procent.

Stigning i detailomsætningsindekset i 2002

Efter faldet i detailomsætningsindekset i 2001 var der en stigning i 2002 til indeks 120,1 – en stigning på ca. 3,0 procent. Detailomsætningen var således på samme niveau som i 2000.

Mindre fald i detailomsætningsindekset i 2003

I 2003 var der et mindre fald i detailomsætningsindekset på 0,5 procent målt i faste priser, da indekset faldt fra 120,1 til 119,5.

Tabel 1. **Udviklingen i detailomsætningsindekset opgjort på kvartaler. 1.kv.1997-2.kv.2004**

Juli 1997 = 100	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal
1997	97,7	101,0	108,2	116,3
1998	98,3	107,7	114,3	126,1
1999	108,3	111,0	119,4	126,7
2000	109,4	116,7	124,3	129,6
2001	108,7	117,2	121,9	118,7
2002	111,2	117,7	123,2	128,0
2003	110,0	120,7	120,6	126,4
2004	114,7	124,0	-	-

Bemærk: Indekset er baseret på deflaterede omsætningstal. Tallene for 2004 er foreløbige.

Stigende detailomsætning i 1. halvår af 2004

Som det fremgår af tabel 1 er detailomsætningen i de to første kvartaler af 2004 større end i samme periode i 2003. Den samlede stigning i perioden er på ca. fire procent målt i faste priser.

Ledighed

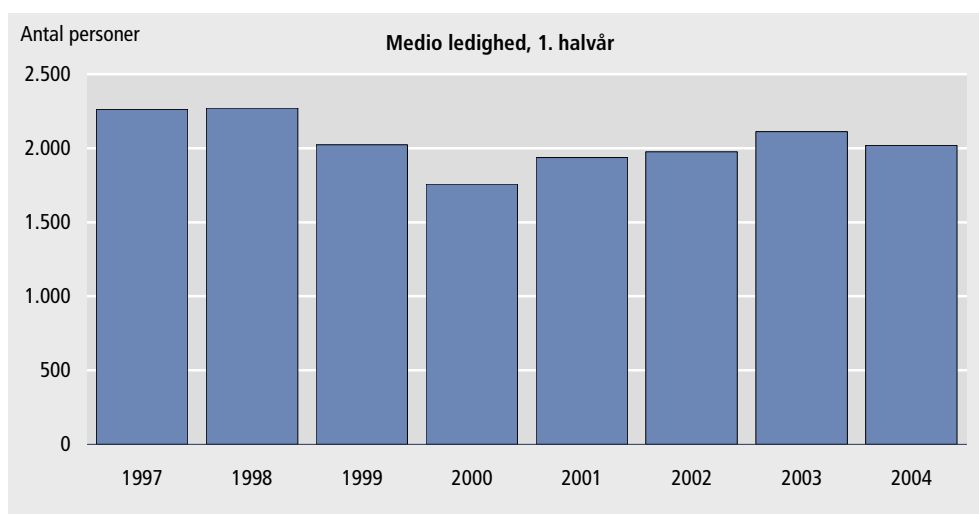
Hvad påvirker ledigheden?

Udviklingen i ledigheden varierer med den økonomiske aktivitet i samfundet. Forbedrede muligheder for afsætning af en virksomheds produkter vil betyde øget produktion, og dermed øget efterspørgsel efter arbejdskraft. Niveaueet for ledigheden afhænger desuden af en række strukturelle faktorer, fx forholdet mellem den geografiske og uddannelsesmæssige fordeling af de ledige og efterspørgslen efter arbejdskraft. Ledigheden, udtrykt ved "berørte af ledighed", lå på et relativt stabilt niveau i midten af 1990'erne efterfulgt af mærkbare fald i ledigheden i både 1999 og 2000.

Svagt faldende ledighed i 2004

Det fremgår af figur 5 at ledigheden i 1.halvår af 2004 er svagt faldende i forhold til samme periode i 2003. Ledighedsprocenten er således faldet fra 7,9 til 7,5, svarende til knap 100 personer.

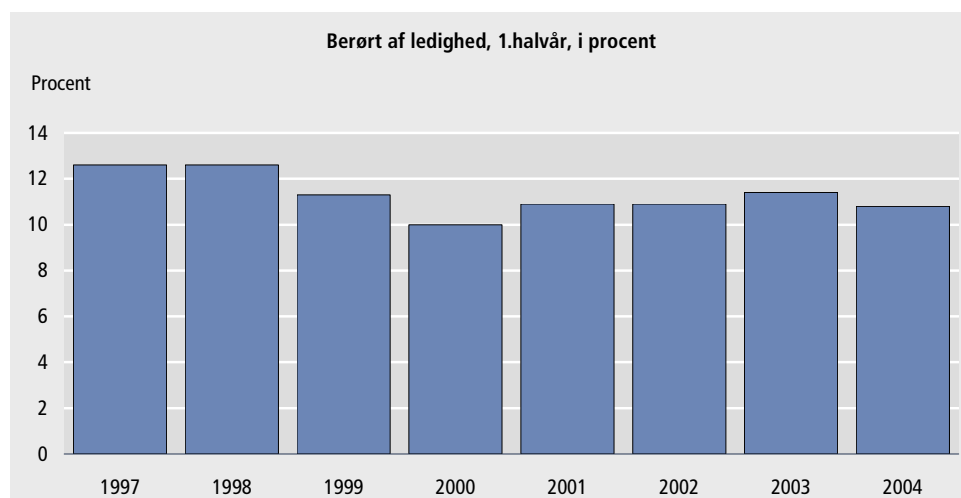
Figur 5. **Udviklingen i antallet af medio ledige personer 1997-2004, 1.halvår.**

..også fald i antallet af personer berørt af ledighed

Antallet af personer berørt af ledighed faldt ligeledes i 1. halvår af 2004 i forhold til samme periode året før, hvilket fremgår af figur 6. Angivet i procent er ledigheden faldet fra 11,4 til 10,8 procent.

Figur 6. **Udvikling i ledigheden i procent. Berørt af ledighed 1997-2004, 1.halvår**

Udenrigshandel

Formålet med statistikken over Grønlands udenrigshandel er, at belyse landets handel med udlandet, der – i forhold til den samlede indenlandske omsætning – er stor.

Samhandel som indikator for økonomisk aktivitet

Når der er tale om en lavkonjunktur ser man ofte, at der er tendenser til at samhandlen med udlandet er aftagende. Årsagen til denne adfærd kan være et fald i efterspørgslen på de importerede produkter som følge af lavere købekraft. I det tilfælde hvor der er økonomisk opsving – dvs. højkonjunktur – er der derimod ofte tale om en stigende aktivitet i handlen med udlandet. Statistikken over Grønlands udenrigshandel anses derfor som en af indikatorerne for konjunkturbevægelser i økonomien.

Eksporten

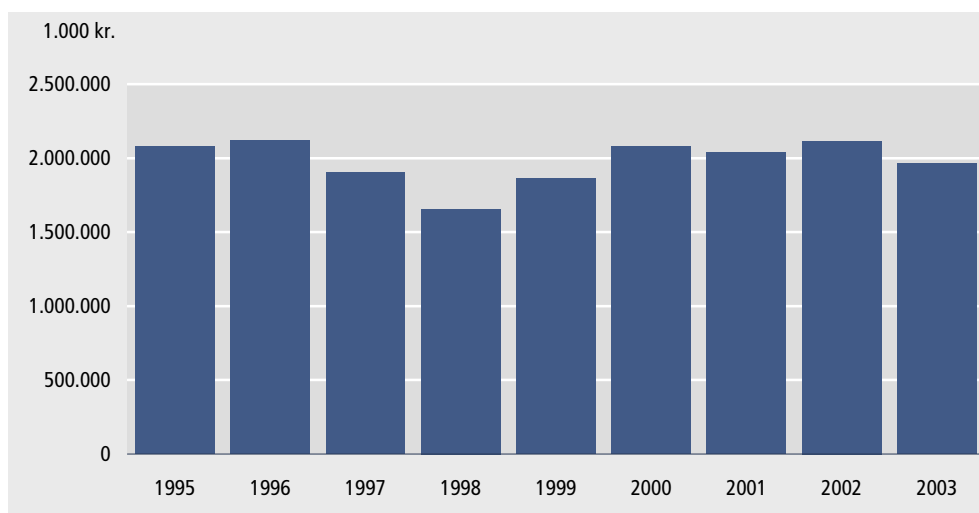
Eksporten er først og fremmest en indikator for internationale afsætningsmuligheder for grønlandske produkter. Da fiskerisektoren står for næsten hele værdien af den samlede eksport, hænger udviklingen i eksporten tæt sammen med udviklingen i fiskeriet. Nedenstående figur 7 viser udviklingen i den grønlandske eksport i faste priser i perioden fra 1995 til 2003.

Problemer med at sammenligne tal før og efter 2003

Det er vigtigt at bemærke, at der er visse begrænsninger i sammenligningsmulighederne før og efter 2003. Det skyldes, at Told og Skat pr. 1. januar 2003 ændrede procedurer i forbindelse med registrering af import og eksport. Den vigtigste ændring var, at det nu er muligt med "mundtlige" registreringer for varer med en tærskelværdi under 3.000 kr. I praksis betyder "mundtlig" indberetning det samme som "ingen registrering". Det har som konsekvens, at importstatistikken undervurderes med estimeret 265 mio. kr. i 2003.

Problemet er størst i forbindelse med udviklingen i importen af diverse forbrugsgoder. Mens "personbiler" må forventes at være uberørt da de færreste biler koster under 3.000 kr. vil kategorierne "beklædning" og "fodtøj" formodentlig være mere påvirket. Disse begrænsninger er vigtige at have for øje når tallene i dette afsnit vurderes.

Figur 7. Eksporten i faste priser. 1995-2003

Eksporten faldt i 2003

Det fremgår af figur 7, at værdien af eksporten i perioden fra 1995 til 1996 har været svagt stigende. I 1997 og 1998 faldt eksporten, mens der i 1999 og 2000 igen er tale om en stigning. I 2001 var eksporten igen stigende og fra 2001 til 2002 steg eksporten målt i faste priser med 3,8 procent. I 2003 viser de foreløbige tal et fald i eksporten på ca. 7,1 procent, hvilket dog skal ses i lyset af de førnævnte ændringer i registreringskravene hos Told og Skat. Den negative udvikling i eksporten synes at fortsætte, idet de foreløbige tal for 1. halvår 2004 viser et fald i eksporten på hele 17,8 procent i forhold til samme periode i 2003.

Eksporten i 2003 på laveste niveau siden 1999

I tabel 2 ses et eksportindeks over udvalgte varegrupper. Tabellen viser, at der i perioden fra 2001 til 2002 har været en stigning i indekset fra 98 i 2001 til 102 i 2002, svarende til en stigning på ca. fire procent. Dette vendte i 2003 hvor der viste sig et fald i eksporten. Da varegruppen *næringsmidler og levende dyr* udgør en betydelig del af eksporten er stigningen inden for denne gruppe den primære forklaring på faldet i det samlede indeks i 2003

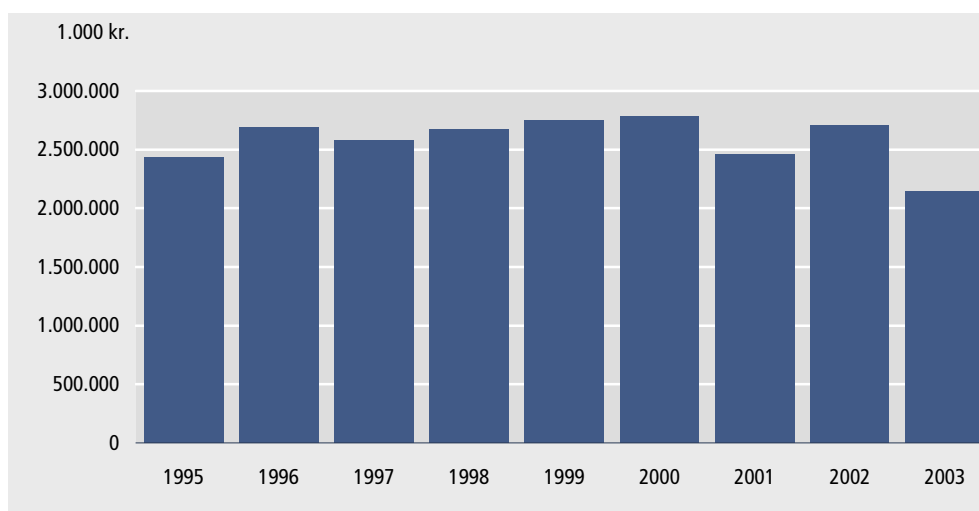
Tabel 2. Indeks over eksportværdien fordelt på udvalgte varegrupper. 1998-2003¹

1995 =100	1998	1999	2000	2001	2002	2003
I alt	80	89	100	98	102	94
Næringsmidler og levende dyr	80	91	102	93	100	95
Bearbejdede varer	53	61	52	64	185	227
Maskiner og transportmidler	19	19	31	139	154	38
Diverse varer og transaktioner	107	101	141	335	190	145

¹ Værdier er deflateret med forbrugerprisindekset 1995 = 100.

Importen Nedenstående figur 8 viser udviklingen i den grønlandske import, målt i faste priser i perioden fra 1995 til 2003.

Figur 8. Importen i faste priser. 1995-2003

Importen er et udtryk for den indenlandske efterspørgsel efter udenlandske varer og hænger tæt sammen med forbruget, som bl.a. bestemmes af den enkeltes nuværende og den forventede fremtidige indkomst. Det betyder, at importstatistikken i en vis grad kan benyttes som en indikator for forventningen til den fremtidige økonomiske udvikling i landet.

Fald i importen i 2003, men tegn på stigning i 2004

Figur 8 viser at den samlede import steg fra 1995 til 1996. Derefter skete der et fald i importen i 1997, hvorefter importen steg jævnt frem til 2000 som derefter faldt igen i 2001. Tallene for 2002 viser en stigning i importen på 10,2 procent i forhold til 2001, svarende til en stigning på 249 mio. kr. Denne stigning mere end modsvares af et fald i importen på ca. 584 mio. kr. i 2003. I løbende priser svarer dette til et fald på godt 19 procent. De foreløbige tal for 1. halvår 2004 viser derimod en stigning i importen på 18,9 procent i forhold til samme periode i 2003.

I tabel 3 ses et indeks over importværdien fordelt på udvalgte varegrupper fra 1998 til 2003.

Tabel 3. Indeks over importværdien fordelt på udvalgte varer. 1998-2003¹

1995 = 100	1998	1999	2000	2001	2002	2003
I alt	110	113	114	101	111	88
Næringsmidler og levende dyr	148	146	131	127	135	123
Bearbejdede varer	105	105	66	61	103	84
Maskiner og transportmidler	110	126	127	117	125	92
Diverse varer og transaktioner	93	82	79	68	57	6

¹ Værdier er deflateret med forbrugerprisindekset 1995 = 100.

Det fremgår af tabel 3, at der i 2003 er sket et fald i det samlede importindeks på 20,7 procent. En af forklaringerne er den ændrede registrering af varer med en værdi under 3.000 kr. som tidligere nævnt. Det er formodentlig denne regelændring der er årsagen til det drastiske fald i kategorien *Diverse varer og transaktioner*. Tabellen viser, at der er sket fald i importen i alle de nævnte kategorier i 2003.

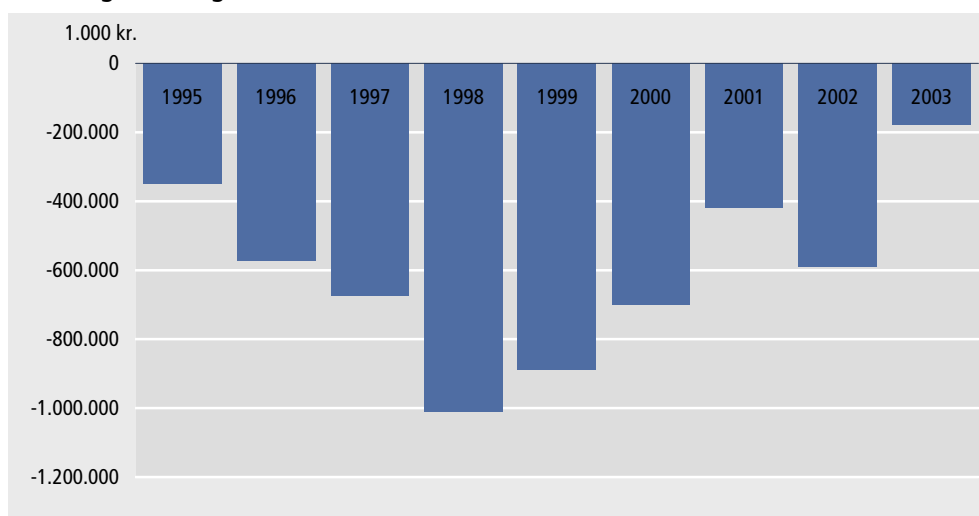
Handelsbalance underskuddet øget i 2002...

Nedenstående figur 9 giver et overblik over udviklingen i den grønlandske handelsbalance i faste priser (1990-priser). Figuren viser, at handelsbalancen i perioden fra 1995 til 1998 blev forværret, mens der fra 1998 frem til 2001 er sket en forbedring af handelsbalancen, hvorefter der i 2002 igen var et stigende handelsbalanceunderskud. Årsagen til det stigende underskud i 2002 var en kombination af større import og en kun svag stigning i eksporten i forhold til i 2001, der samlet set forværrede handelsbalancen.

... men reduceret i 2003

Tallene for 2003 viser derimod en forbedring i handelsbalancen, således det samlede underskud i 2003 blev på kun 206 mio. kr. Foreløbige tal for 1. halvår af 2004 viser et underskud på handelsbalancen på ca. 333 mio. kr. som følge af stigende import og faldende eksport.

Figur 9. Udviklingen i den grønlandske handelsbalance. 1995-2003

Forbrug

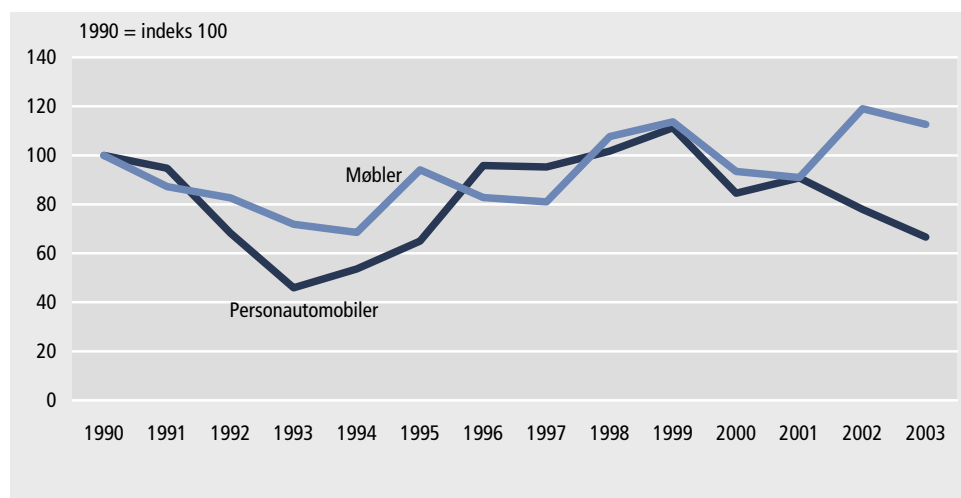
I forlængelse af udenrigshandelsstatistikken vises i dette afsnit indikatorer for forbrugernes forventninger til den fremtidige økonomiske udvikling.

Forventningsindikatorer

Udviklingen i forbruget af mellemlange og længerevarende forbrugsgoder kan anvendes til at vurdere forbrugernes forventninger til økonomien. Hvis forventningen hos forbrugerne er højere fremtidige indkomster, kan det forventes at de justerer

deres forbrugsmønster, enten ved at låne eller bruge af deres opsparing. Det omvendte vil være gældende hvis der er tvivl om de fremtidige indkomster.

Figur 10. **Udviklingen i udvalgte langvarige forbrugsgoder i faste priser. 1990-2003**

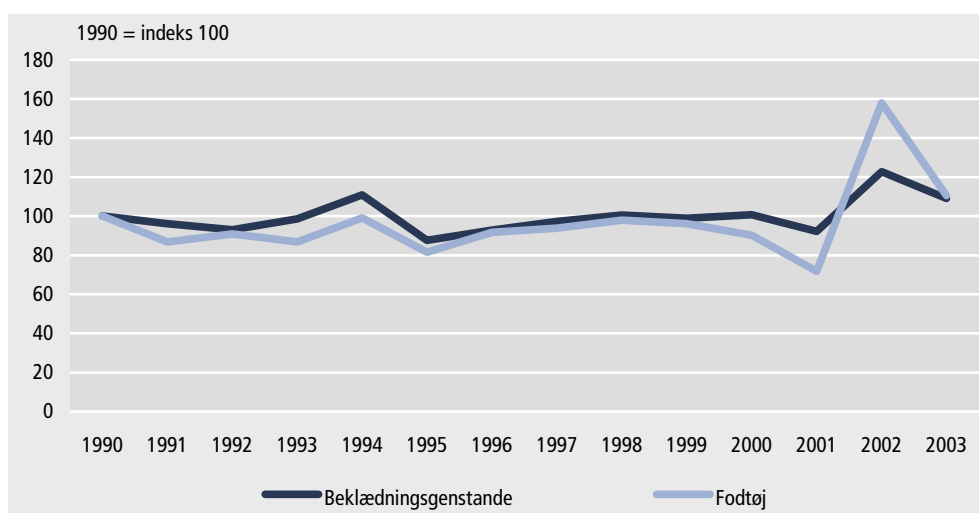

Fald i importværdien af møbler i 2003

Ovenstående figur 10 viser udviklingen i værdien af importen af udvalgte langvarige forbrugsgoder fra 1990 til 2002, ekskl. afgifter. Af figuren fremgår det, at begge kurver var faldende i begyndelsen af 1990'erne, dvs. at forbrugerne dengang købte mindre og forretningerne derfor importerede færre varer. I midten af 1990'erne skete der en stigning i importen af biler. Derimod faldt importen af møbler i perioden fra 1995 til 1997. I 2000 ses en nedgang i importen af møbler, en udvikling som vender i 2002, hvor der sker en betydelig stigning i importen på 40,3 procent i forhold til 2001. I 2003 sker der så et mærkbart fald i møbelimporten, mens tallene for 1. halvår 2004 igen viser en stigning i importen af møbler.

Efter en mindre stigning i importen af personbiler i 2001 faldt importværdien i 2002 med 13,8 procent til indeks 78,3, hvilket fortsætter i 2003 med et fald til indeks 66,7. Tallene for 1. halvår 2004 udviser igen en stigende tendens i importen af personbiler.

Figur 11. **Udviklingen i udvalgte mellemlange forbrugsgoder i faste priser. 1990-2003**

Ovenstående figur 11 viser udviklingen i værdien af importen af udvalgte mellemlange forbrugsgoder. Det ses, at begge kurver i figur 11 tilnærmelsesvis følger samme udvikling.

Fald i importværdien i 2003 for både fodtøj og beklædningsgenstande

Efter at have udvist en svagt faldende tendens i starten af 1990'erne steg importværdien af beklædningsgenstande frem til 1994, hvor der skete en betydelig fald i importværdien. Fra 1995 og frem til 2000 var der en svagt stigende import af beklædningsgenstande, hvorefter der i 2001 skete et kraftigt fald til indeks 92,2. Fra 2001 til 2002 steg importværdien derimod med 38,9 pct. til indeks 128,1, men faldt i 2003 til indeks 108. De foreløbige tal for 1. halvår 2004 viser en stort set uændret import af beklædningsgenstande i forhold til samme periode i 2003.

Forbehold

Det skal dog bemærkes, at de størrelser på importen, som er anvendt, ikke nødvendigvis afspejler det eksakte niveau for forbruget her i landet, idet der i princippet kan være tale om videresalg af de importerede varer, fx cigaretter og alkohol til toldfrit salg i Søndre Strømfjord, ligesom lagerforskydninger kan have en væsentlig betydning. Størrelsen af importen kan derfor kun opfattes som et estimat for forbruget i Grønland.

Forbrugerprisindekset

Forbrugerpriserne som konjunkturindikator

Forbrugerprisindekset kan anvendes til at vurdere den økonomiske aktivitet i samfundet. En højere økonomisk aktivitet skaber højere indkomster og dermed pres på priserne. Det skal dog bemærkes, at ændringer i forbrugerprisindekset ikke nødvendigvis afspejler ændringer i aktiviteten i samfundet, idet en del inflation skyldes udenlandske forhold. Fx medfører stigningen i priserne for importerede varer en ændring i forbrugerprisindekset. Derfor bør denne konjunkturindikator anvendes med forsigtighed.

Forbrugerprisindekset er steget med 2,3 procent

I perioden fra juli 2003 til juli 2004 steg forbrugerprisindekset med 2,3 pct. – fra indeks 115,0 til indeks 117,7 (juli 1995 = indeks 100). Stigningen har primært været forårsaget af huslejestigninger i de offentlige udlejningsboliger.

Tabel 4. Udviklingen i forbrugerprisindekset fra juli 1998 til juli 2004

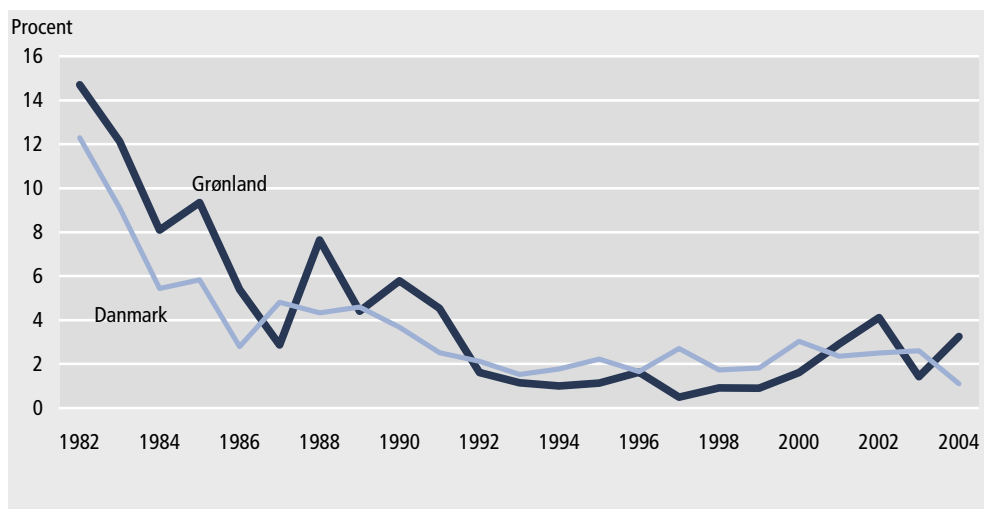
	Juli 1998	Jan. 1999	Juli 1999	Jan. 2000	Juli 2000	Jan. 2001	Juli 2001	Jan. 2002	Juli 2002	Jan. 2003	Juli 2003	Jan. 2004	Juli 2004
Juli 1995 = 100	102,8	103,0	103,5	104,7	105,3	107,7	108,7	112,2	112,9	113,8	115,0	117,4	117,7
	Procent												
Helårlig stigning (juli-juli)	1,1	.	0,7	.	1,8	.	3,2	.	3,9		1,9		2,3
Halvårlig stigning	0,6	0,2	0,5	1,2	0,6	2,3	0,9	3,2	0,6	0,8	1,1	2,1	0,2

Højere inflation i Grønland end i Danmark

Den procentvise ændring i forbrugerprisindekset (inflationsraten) i Danmark var i perioden fra juli 2003 til juli 2004 på 1,3 procent. Som tidligere nævnt var den procentvise stigning i det grønlandske forbrugerprisindeks i samme periode på 2,3 pct.

Det fremgår af figur 12 at den procentvise ændring i forbrugerprisindekset op gennem 1990'erne generelt var lavere i Grønland end i Danmark. Siden 2000 har dette billede dog ikke været så entydigt, idet den grønlandske inflation igen har ligget højere end den danske i både 2002 og 2004. Derudover fremgår det af figur 12, at inflationen op gennem 1980'erne og 1990'erne generelt har været faldende, hvilket dog ikke kan tilskrives aktivitetsændringer, men bl.a. den førte pengepolitik i Danmark.

Figur 12. Årlige procentvise ændringer i forbrugerprisindekset (inflationsraten) i Grønland og Danmark fra januar 1982 til juli 2004

Indeks over bygge- og anlægsomkostninger

Indeks over bygge- og anlægsomkostninger er steget

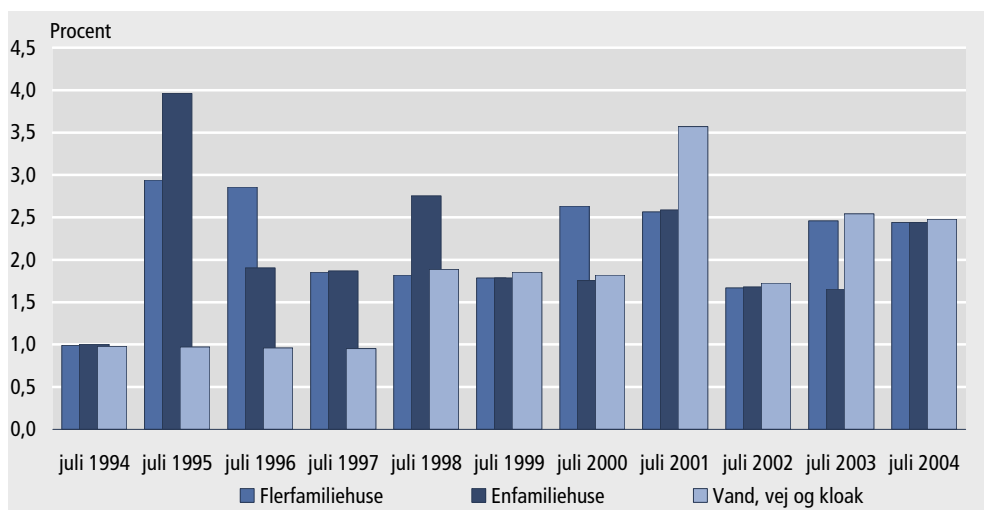
Til brug for regulering af overslag udarbejdes to gange årligt i januar og juli et indeks over bygge- og anlægsomkostninger for henholdsvis en- og flerfamiliehuse samt for vand-, veje- og kloakanlæg. Fra juli 2003 til juli 2004 er indekset over bygge- og anlægsomkostninger for enfamiliehuse steget fra 123 til 126 (1992 = 100), hvilket svarer til en stigning på ca. 2,4 pct.

Tabel 5. Indeks over bygge- og anlægsomkostninger fra juli 1998 til juli 2004

1992 = 100	Juli 1998	Jan 1999	Juli 1999	Jan 2000	Juli 2000	Jan 2001	Juli 2001	Jan 2002	Juli 2002	Jan 2003	Juli 2003	Jan 2004	Juli 2004
Enfamiliehuse	112	113	114	115	116	117	119	119	121	122	123	124	126
Flerfamiliehuse	112	113	114	116	117	118	120	121	122	123	125	126	128
Vej/vand/kloak	108	108	110	111	112	114	116	116	118	119	121	122	124

Derudover fremgår det af tabel 5, at indekset for flerfamiliehuse i samme periode er steget, fra indeks 125 til indeks 128, hvilket svarer til en stigning på 2,4 pct. Indekset for vand-, vej- og kloakanlæg er i samme periode steget med 2,5 pct.

Figur 13. Årlige vækstrater i byggeomkostningerne. 1994-2004

4. Metode

Glidende gennemsnit:

Gennemsnitsberegning som anvendes til at udjævne udsving i en tidsserie.

Et glidende gennemsnit for juni 1992 udregnes på følgende måde:

$$\frac{jan92 + feb92 + \dots dec92}{12}$$

Et glidende gennemsnit for juli 92 udregnes derimod som :

$$\frac{feb92 + mar92 + \dots jan93}{12},$$

hvor 12 angiver antallet af måneder. Selve ordet glidende gennemsnit stammer fra, at der glidende medtages naboværdier i en gennemsnitsberegning. Dette fremgår også af ovenstående eksempler.

Vækstrate:

En variabels ændring over tid i forhold til en variables størrelse. Hvis fx indkomsten, som tidligere var 25.000 kr., vokser med 1.000 kr. i løbet af et år. Vækstraten er udregnet til : $(1000/25000) * 100 = 4$ pct.

Procentvis ændring:

Den procentvise ændring udregnet på følgende måde: Hvis fx renten stiger fra 5 til 6 pct. svarer det til en stigning på: $(6/5 - 1) * 100 = 20$ pct.

Procentpoint:

Differencen mellem to procenttal måles i procentpoint. Procentpoint må ikke forveksles med den procentvise ændring. Hvis renten fx stiger fra 5 til 6 pct. er renten dermed steget med 1 procentpoint – mens den procentvise stigning vil være 20.

Deflatering:

En metode til at fjerne inflationens påvirkning på udviklingen i en tidsserie. Således kan sammenligning over tid ske ved division af tidsserien med forbrugerprisindekset ganget med 100.

Forbrugerprisindekset:

Til belysning af prisudviklingen udregnes et forbrugerprisindeks. Grønlands Statistik udsender ultimo december og juni skemaer, hvor vi beder 125 dagligvareforretninger, specialbutikker, servicevirksomheder, samt en række kommuner oplyse ca. 3.000 priser, fordelt på omkring 400 varer og tjenester, er repræsentative for forbruget i Grønland. Disse indgår med selvstændig vægt i forbrugerprisindekset. Beregningsmetoden er nærmere beskrevet i *Opgørelsen fra Grønlands Statistik, Konjunkturstatistik 1996:3*.

Ledighed:

Statistikken er baseret på Grønlands Statistiks ledighedsregister. Statistikken omfatter de 15-62-årige, der har henvendt sig til kommunernes arbejdsmarkedskontorer for at få anvist arbejde. Hver måned modtager Grønlands Statistik stamkortoplysninger eller elektroniske indberetninger om de ledige fra arbejdsmarkedskontorerne. Der modtages oplysninger om de lediges fødested, alder, uddannelse, hvilke dage de har henvendt sig samt hvilke dage de har fået anvist et arbejde.

Grønlands Statistik ledighedsstatistik omfatter kun personer, der er født i Grønland. Personer der søger arbejde under ferie eller uddannelse, betragtes ikke som ledige, og indgår derfor ikke i statistikken.

1. *Ledighed medio* er et udtryk for den andel af de ledige, der har været ledige midt i en given måned. Dette er et tilnærmet udtryk for den gennemsnitlige ledighed.
2. *Berørte af ledighed* fortæller direkte hvor mange personer, der i løbet af en måned har henvendt sig til arbejdsmarkedskontoret som arbejdssøgende.

Udenrigshandel

Oplysningerne om udenrigshandelen indhentes af Danmarks Statistik fra følgende kilder:

1. Fra det danske udførselssystem trækkes oplysninger om Danmarks eksport til Grønland
2. Fra Toldfunktionen i Aalborg indsamles oplysninger Grønlands import fra andre lande via Danmark i de tilfælde, hvor der ikke angives fuldstændige eksport oplysninger i Danmark (transit for udenlandsk, herunder grønlandsk regning). Endvidere indsamler toldfunktionen oplysninger om Grønlands eksport.

Skatteindbetalinger:

Skatteindbetalingerne udregnes på baggrund af oplysninger fra Skattedirektoratet. Indberetningerne sker på månedsbasis. På baggrund af disse oplysninger udregnes der et glidende gennemsnit for skattebetalinger.

Størrelsen *inklusive ultimo* udregnes ved at korrigere oplysningerne for eventuelle efterbetalinger, så efterbetalingerne bliver ligeligt fordelt på alle årets måneder.

Størrelserne *eksklusiv ultimo* beregnes på samme vis, men korrigeres ikke for eventuelle efterbetalinger.

Rejeværdiindekset:

På baggrund af udenrigshandelen udregnes et indeks, der viser udviklingen af værdien af de eksporterede rejer. Indekset viser således en udvikling i både priser og mængder.

Detailomsætningsindekset:

Indekset er udregnet på baggrund af oplysninger indberettet af en række grønlandske detailvareforretninger. Indekset belyser udviklingen i omsætningen i detailhandlen og kan anvendes som et estimat for det private forbrug.

Signatur forklaring:

- ... Oplysninger foreligger ikke
- .. Oplysninger for usikre til at angives eller diskretionshensyn
- . Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
- 0 Mindre end halvdelen af den anvendte enhed
- Nul
- * Foreløbigt eller anslået tal

Eventuel henvendelse:

Finn Christensen
E-mail: FICH@gh.gl

Konjunkturstatistik 2004:2
30. november 2004

Grønlands Statistik
Postboks 1025 · 3900 Nuuk
Tlf.: 34 50 00 · Fax: 32 29 54
www.statgreen.gl · e-mail: stat@gh.gl

